

משנה ד'

משנה זו עוסקת בחיוב "דמי ולדות".
נאמר בתורה: "וכי ינצו אנשים ונגפו אשה הרה וינצאו ילדיה ולא יהיה אסון (האשה לא נהרגה, אלא הולדות), ענוש יענש כאשר ישית עליו בעל האשה ונתן בפלילים" - עליו לשלם את דמי הולדות לבעל האשה.
המשנה תפרט לגבי חיוב דמי ולדות באפן כללי, אך תחלה היא תפרט לגבי חיוב דמי ולדות בשור שהכה אשה.

י"ז
בתשרי
שבת קודש
ב'
דחווה"מ
סוכות

(בבא בתרא קטז)

ביאור

בבא קמא פרק ה' = ד'

1 שור שהתפון להכות את חברו, ובלא כוונה הכה אשה הרה וינצאו ולדותיה ומתו - פטור מדמי ולדות, לפי שאין חיוב דמי ולדות אלא באדם (באמת השור פטור מכך גם אם הכה בכונה, והתנא נקט שלא בכונה מפני החדוש שבסיפא, להלן).

ואלו אדם שהתפון להכות את חברו והכה אשה הרה וינצאו ולדותיה - חיב

בדמי ולדות, כי חיוב דמי ולדות חל גם בלא כונה.

2 כיצד מחשבים את שעור תשלום דמי הולדות? שמים את האשה כמה היתה שוה אלו היתה נמכרת

1 שור שהיה מתפון לחברו והכה את האשה וינצאו ילדיה, פטור מדמי ולדות. ואדם שהיה מתפון לחברו, והכה את האשה וינצאו ילדיה, משלם דמי ולדות.
2 כיצד משלם דמי ולדות, שמין את האשה כמה היא יפה

היום נלמד:

משנה

בבא קמא

פרק ה' משנה ד'

גמרא

ויקרא רבה כח, א

תובנה מרגשת

האם אנחנו חיים

במטריקס

לך ולמשפחה

מסכת בבא בתרא

דף קט"ז

זוהר

במדבר כ:כ

הלכה

הלכות הישיבה

בסוכה

הלכה ל"ג-ל"ד

מקורות והערות

א. שמות, כא/כב.

עַד שְׁלֹא יִלְדָה וְכַמָּה
הִיא יָפָה מְשִׁילָדָה.
אָמַר רַבִּן שְׁמַעוֹן³
בֶּן גַּמְלִיאֵל, אִם
כֵּן, מִשְׁהָאִשָּׁה יוֹלְדֵת,
מִשְׁבַּחַת. אֲלֵא, שְׁמִין אֶת
הַיּוֹלְדוֹת כַּמָּה הֵן יָפִין,
וְנוֹתֵן לְבַעַל. וְאִם אֵין לָהּ
בַּעַל, נוֹתֵן לְיֹרְשָׁיו.

כַּשְׁפָּחָה בְּהִיּוֹתָהּ מְעַבְרָתָּ, וְכַמָּה
הִיא שְׂוֵה עֲכָשָׁיו. הַהֲפָרֵשׁ הוּא
שְׁעוֹר דְּמֵי הַיּוֹלְדוֹת.³

בְּאִפֵּן זֶה הַתְּשִׁלוּם פְּחוֹת מְשוּמַת הַיּוֹלְדוֹת
בְּפָנֵי עֲצָמָי, כִּי זֶרֶךְ הַעוֹלָם שְׂדָכָר קָטָן
הַנְּשׂוּם אֲגַב דְּכָר גְּדוֹל, עֲרָכּוֹ פְּחוֹת.

³ טַעַן רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל
לְתַנָּא קַמָּא: אִם יֵשׁ לְשׂוּם אֶת
הַיּוֹלְדוֹת, כְּפִי שְׂאֲמַרְתָּ - לֹא יִשְׁלַם
הַמְזִיק מְאוּמָה! מִפְּנֵי שֶׁשְׁפָּחָה
לְאַחַר לֵדָה שְׂוֵה יוֹתֵר מִבְּעַת
הִיּוֹתָהּ מְעַבְרָתָּ, כִּי יוֹלְדֵת מִסְתַּכְנֶת
בְּלִדְתָּהּ.

אֲלֵא כִּף שְׁמִים: מְעַרְכִּים כַּמָּה
שְׂוִיָּה כַּמְעַבְרָתָּ לְהַמְכֹר עִם הַיּוֹלְדוֹת וְכַמָּה שְׂוִיָּה כַּמְעַבְרָתָּ לְהַמְכֹר תוֹךְ
הַתְּנִיָּה שְׂדוּלְדוֹת שְׂיֹלְדוֹ יוֹתֵרוֹ בִּיד הָאֲדוֹן הָרֵאשׁוֹן, וְאֶת הַהֲפָרֵשׁ
יִשְׁלַם.⁷

בְּגִמְרָא מְבָאָר כִּי בְּסוּג הַשׁוּמָה שְׁנֵקֵט תֵּנָּא קַמָּא נְכַלְלִים שְׁנֵי הַפְּסוּדִים: א. עֲרָךְ הַיּוֹלְדוֹת.
ב. שְׂבַח הָאִשָּׁה מְחַמֶּת הַיּוֹלְדוֹת, לְפִי שְׁמַחְמַת הַעֲבוּר הָאִשָּׁה בַּעֲלַת נֶפֶח וְנִרְאִיתָ בְּרִיאָה וְעֲרָכָה
עוֹלָה. לְדַעַת תֵּנָּא קַמָּא שְׁנֵי תְשִׁלוּמִים אֵלֶּה הֵם בְּכָלל "דְּמֵי וְלָדוֹת".

רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל טוֹעֵן כִּי בַּפְּעַל אֵין הָאִשָּׁה מְשִׁבִּיחָה מְחַמֶּת הַיּוֹלְדוֹת אִף עַל פִּי שְׂדֵיָּה
נִרְאִיתָ בְּרִיאָה יוֹתֵר, מִפְּנֵי שְׂכַנְגָּד זֶה פּוֹחַת עֲרָכָה מְחַמֶּת הַסְּכּוֹן שְׂבַלְדָּה. לְפִיכֵךְ הוּא נוֹקֵט שְׂוִיָּה
לְגַבֵּי עֲרָךְ הַיּוֹלְדוֹת בְּלִבְדָּ. עִם זֹאת, מְבַחֵרָה הַגְּמִירָא כִּי טַעְנָה זֹו נְכוּנָה רַק בְּאִשָּׁה מִבְּכֵרָתָּ,
שְׂהוּאֵיל זֹו הִיא הַלְדָּה תְּרֵאשׁוּנָה שְׁלָהּ הִיא מְסַכְנֶת יוֹתֵר; אִךְ בְּאִשָּׁה וְלִדְנִיתָ הוּא מְסַכֵּם שְׂקִים
הַפְּסוּד "שְׂבַח וְלָדוֹת", אֲלֵא שְׂכַכְךָ הוּא נִחְלַק בְּמַחְלַקַת נוֹסַפֶּת עִם תֵּנָּא קַמָּא, וְלִשְׁיִטְתוֹ הַבַּעַל
וְהָאִשָּׁה חוֹלְקִים בְּהַפְּסוּד שְׂבַח וְלָדוֹת.

אֶת דְּמֵי הַיּוֹלְדוֹת מְשִׁלְמִים לְבַעַל.

וְאִם מִת בַּעֲלָהּ לְאַחַר שְׂכַכְךָ חָל הַחַיּוּב, נוֹתֵן לְיֹרְשָׁיו, לְפִי שֶׁתְּשִׁלוּם זֶה
הוּא חַיּוּב לְבַעַל הָאִשָּׁה, הַנְּחָשֵׁב כְּבַעֲלֵיהֶם שֶׁל הַיּוֹלְדוֹת, וְלֹא לְאִשָּׁה.

מקורות והערות

תוספות, דף מז/א, ד"ה וכן. ג. המאירי, דף
מח/ב, ד"ה כיצד. ד. תוספות, דף מז/א,
ד"ה וכן.

ב. רש"י, דף מט/א, ד"ה שמין, ראה על
כך בתוספות הרא"ש, הובא בשיטה מקובצת,
דף מז/א, ד"ה וכן. לפירוש אחר ראה

בבא קמא פרק ה' ■ ד'

ביאור

הִיְתָה שְׂפָחָה וְנִשְׁתַּחֲרָרָה,

או גִּירָת, פְּטוּר:

מֵת בְּעֵלָה שֶׁל הָאִשָּׁה וְהִיא
שְׂפָחָה מְשַׁחֲרֶרֶת או גִּירָת - פְּטוּר;
בְּנֵי הַמִּשְׁנָה הִיא, שְׂאֵם אֶף בְּעֵלָה
עֶבֶד מְשַׁחֲרֵר או גֵּר, פְּטוּר הַמִּזְיָק,

וְהִיא נֹקֶטֶת "שְׂפָחָה" וְ"גִירָת" בִּי מִן הַסֵּתֶם נִשְׂאוּ לְאֶחָד בְּמוֹתָן.
טַעַם הַפְּטוּר: מֵאַחַר שֶׁמֶת בְּלֹא יוֹרְשִׁים, כָּל נִכְסָיו הִפְקָר, וּבְכֻלָּל זֶה חַיִּיב
דְּמֵי הַיְלָדוֹת (אֶפְשָׁרוֹת זֶה קִיָּמַת רַק בְּעֶבֶד מְשַׁחֲרֵר או גֵּר, אֲךָ לְאֶדָם
מִיִּשְׂרָאֵל תִּמְיֵד יִהְיוּ יוֹרְשִׁים, שְׂאֵם אֵין לוֹ בָּנִים יֵשׁ לוֹ קְרוֹבִים רְחוּקִים).

הִירֵיעָה שֶׁתִּשְׁנֶה אֶת כָּל מַה שְׂאַתֶּם יוֹדְעִים

ויקרא רבה כח, א

ביאור

בְּקִרְיָאָה שִׁטְחִית שֶׁל סֵפֶר קֹהֶלֶת, נִדְמָה שֵׁשׁ בְּדִבְרָיו מְשׁוּם מִינוּת. אוּלַם כַּאֲשֶׁר מְדַקְדְּקִים בְּדִבְרֵים, מִתְבַּרְרֵת מִשְׁמַעוֹתֶם הָאֲמִתִּית.

הִתְחַלְנוּ לְדַבֵּר אֶתְמַל עַל סֵפֶר קֹהֶלֶת וְעַל הַתְּלַבְטוֹתֶם שֶׁל חֲכָמִים לְגַבְיֵי, בְּשֵׁל הַשְּׁאֵלוֹת וְהַסְּפָקוֹת שֶׁהוּא מַעֲלָה. כַּעַת נִרְאָה כִּי־צַד קֹהֶלֶת עֲצָמוֹ מִשִּׁיב עַל אוֹתָן הַשְּׁאֵלוֹת.

נִתְאָר לַעֲצָמְנוּ אָדָם הַשְּׁקוּעַ בְּתַרְדֵּמַת מְמַשְׁכֵּת, שֶׁבְּמַהֲלָכָה הוּא חוֹלֵם חִלּוּם אַרְבֵּי. הוּא כָּל כֶּף שְׁקוּעַ בְּתוֹךְ הַחִלּוּם, עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ שְׂזוּדֵי הַמְּצִיאוֹת. כִּכֵּל שֶׁהוּא חוֹקֵר אֶת אוֹתוֹ עוֹלָם, כֶּף מִתְחַזְּקוֹת אֲצִלוֹ הַשְּׁאֵלוֹת וְהַמְּבֻכָה: אֵיךְ מִיֵּן עוֹלָם מוֹרָר זֶה? לָמָּה כָּל מִינֵי דְבָרִים מוֹפִיעִים וְנַעֲלָמִים בְּלֵי הַסִּבְרָה? לָמָּה קוֹרִים אֲרוּעִים בְּלֵי הַגִּיּוֹן? מַה הַטַּעַם בְּכֵלֶל לְהִתְאַמֵּץ וְלַחֲיוֹת כֵּאֵן?

כָּל הַשְּׁאֵלוֹת הָאֵלֶּה נִרְאוֹת טוֹבוֹת מְאֹד, וּבְאֲמַת מְנַקְדֵּת מְבַטֵּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם נִדְמָה אוּלֵי

שֶׁאֵין לָהֶן תְּשׁוּבוֹת. אוּלַם מִשְׁפֵּט אֶחָד יִכּוֹל הִיָּה לְשַׁנוֹת מִבְּחִינָתוֹ אֶת כָּל הַתְּמוּנָה: חֲבִיבִי, אַתָּה חוֹלֵם! מַה שְׂאַתָּה רוֹאֶה עֲכָשׁוּ זֶה לֹא הַמְּצִיאוֹת הָאֲמִתִּית, אֲלֵא גֵרְסַה חֲלֻקִית וּמְגַבֵּלַת שְׁלֵה. בְּמַצִּיאוֹת שְׂבִיה אַתָּה נִמְצָא כֶּרְגַע יֵשׁ חֲקִים וּכְלָלִים מְסִימִים שְׁנֵרָאִים לֹא מוּכַנָּים, אֲבָל כֶּרְגַע שֶׁתִּתְעוֹרֵר וְתִשְׁתַּחֲרַר מֵהֶם, תִּבִּין אֶת הַמְּשַׁמְעוֹת הָאֲמִתִּית שֶׁל הַקִּיּוּם.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בֶּר נַחֲמָנִי: בְּקִשׁוֹ לַגְּנֵז סֵפֶר קֹהֶלֶת, שֶׁמְצָאוּ בוֹ דְבָרִים שֶׁהֵם נוֹטִים לְצַד מִינוּת, אָמְרוּ: כֶּף הִיָּה שְׁלֵמָה צְרִיף לּוֹמַר, מַה יִּתְרוֹן לְאָדָם, יִכּוֹל אֵף בַּעֲמָלָה שֶׁל תּוֹרָה בְּמִשְׁמַע? הֵא אֵינּוּ אוֹמֵר אֲלֵא בְּכָל עַמְלוֹ, בַּעֲמָלוֹ הוּא שְׂאֵינּוּ מוֹעִיל, אֲבָל בַּעֲמָלָה שֶׁל תּוֹרָה מוֹעִיל. אָמַר רַבִּי יוֹדֵן: תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ אֵין לוֹ, לְמַעֲלָה מִן הַשֶּׁמֶשׁ יֵשׁ לוֹ.

זאת אומרת, יש שאלות שמנוקדת מבט מסימט נראות רציניות, וטענות שנשמעות צודקות - אבל מה שחסר הוא נקדת מבט גבוהה יותר, שתתן את ההקשר המלא של הדברים. אז יתברר שמה שנכון ברבד אחד של המציאות, הוא רק הבט חלקי של מציאות גבוהה ורחבה יותר, שממנה הדברים נראים אחרת.

כך כתב הרמב"ן^א: "ודע כי שלמה בספר הזה לא הזכיר בו שם המיוחד כלל, אבל הזכיר תמיד שם אלקים... והטעם כי בספר הזה ידבר כמנהגו של עולם תחת השמש, והיאך היא בריאתו והנהגתו במדת הדין הגוהגת בכל אדם, והצדיקים בספר הזה העושים כמצות שלמה יהיו כאברהם יצחק ויעקב שנראה אליהם בא-ל ש-די... ונעשו להם נסים נסתרים... ובשם המיוחד נעשים אותות ומופתים מפרסמים מחדשים בעולם".

ספר קהלת מעלה שאלות קשות, משום שהוא עוסק בעולם הטבע בלבד, "תחת השמש", שבו באמת ההנהגה האלוקית נסתרת ולפעמים קשה לזהות אותה. אולם עצם ההדגשה שכל התופעות שהוא מתאר נמצאות "תחת השמש", רומזת לנו על כך שישנה גם מציאות אחרת, גבוהה יותר - מציאות של "מעל השמש", ומשם הדברים נראים אחרת לגמרי.

כל עוד אנחנו חיים בעולם הזה, עלינו להתנהג לפי חקיו והמסגרות שלו. אבל עם זאת, חשוב שנזכר תמיד שיש משהו מעבר לזה. שכל העולם הזה הוא בעצם "כחלום יעוף", ואחריו מגיע עולם של נצח, של ודאות ובהירות מחלטת, של אור שגורם לכל הצללים והחושך של הספקות להעלם. בכל שנתחבר יותר לעולם העליון, כך יקל עלינו יותר לצלוח את המסע שמתחת לשמש.

האם אנחנו חיים במטריקס?

תובנה
מרגשת

טונון יומי שיאיר לכם את היום

דיני ירושה

בְּדִינֵי יְרוּשָׁה לְמַדְנֹו, שְׁאֲחֵרֵי הָאֵב - הַיּוֹרְשִׁים הַבָּאִים הֵם בְּנֵי הָאֵב, כְּלוּמַר אֲחֵי הַמֵּת. אִם הָאֵב לֹא הוֹתִיר בְּנִים - יוֹרְשׁוֹת אֲחֵיוֹת הַמֵּת, וְאִם הָאֵב לֹא הוֹתִיר צְאָצְאִים כָּלָל, אָבִיו - הֶסֶב - הוּא הַיּוֹרֵשׁ, וְאֲחֵרָיו הַבְּנִים שֶׁל הֶסֶב - דוֹדֵי הַמֵּת. אִם גַּם הוּא לֹא הוֹתִיר צְאָצְאִים - הַבָּאִים בְּתוֹר לְיְרוּשָׁה הֵם אָבִי הֶסֶב וְצְאָצְאָיו, כִּף עוֹלָיִם דוֹר אַחַר דוֹר עַד אֶחָד מִבְּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ וְנוֹתְנִים אֶת הַיְרוּשָׁה לְצְאָצְאָיו.

הַתְּלִמּוּד מְדַגֵּישׁ כִּי לֹא קִיָּמַת אֶפְשָׁרוֹת שְׂיִצְטָרְכוּ לַעֲלוֹת בְּחִיפּוֹשׁ אַחַר קְרוֹבֵי הַמֵּת עַד יַעֲקֹב אָבִינוּ עֲצָמוֹ, כִּי אֶפְשָׁרוֹת זֹו אֹמְרַת שְׁכָל בְּנֵי רְאוּבֵן, אוֹ שְׁמַעוֹן וְכוּ', מֵתוֹ, וְזֶה לֹא יִתְּנֵן, שְׁכֵן חו"ל קִיבְלוּ בְּמִסּוֹרַת שְׁלַעוֹלָם לֹא יִכְלֶה שִׁבְט שְׁלָם מִיִּשְׂרָאֵל.

מסכת בבא בתרא ק"י - קט"ז

שאלות השבוע???

1. מדוע בני שבט יוסף התנגדו לכך שבנות צלפחד יתחתנו עם שבט אחר?
 2. איזה יום טוב חל בכ"ד טבת?
 3. האם ייתכן שיכלה אחד משבטי ישראל?
- את התשובות יש לשלוח במהלך השבוע, עד יום רביעי בשעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il
יש לציין כי אתם עונים על חידה - 'ותן חלקנו' 574.
העונים יכנסו להגרלה שבועית
על סט ספרי התלמוד הישראלי / טאבלט לבחירתכם.

*בפיקוח רואה חשבון

לב טהור

במדבר קכ:

תרגום

ותקון זה צריך
בכונת הלב, ואז
הקדוש ברוך הוא
מרחם עליו, ומכפר
לו על חטאיו. אשרי
האיש שידע
לפתותו, ולעבד
לרבונו ברצון ובכונת
הלב.

וּתְקוּנָא דְא בְעֵי בְכוּנָא דְלֵבָא,
וּכְדִין קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מְרַחֵם
עָלָיו, וּמְכַפֵּר לֵיהּ לְחוּבֵיהּ. זְכָאָה
הוּא בַר נֶשׁ דִּידַע לְמִפְתֵּי לֵה,
וּלְמַפְלַח לְמֵאֲרִיָּה בְרַעוּתָא
וּבְכוּנָא דְלֵבָא.

עבודת ה' מצריכה מהאדם לא רק לעשות בגופו מצוות ומעשים טובים, ללמד תורה ולהתפלל, אלא צריך הוא לעשות את הדברים בהשתתפות הנפש ומכל הלב, ורק אז המעשים והדבורים שלמים ועולים לפני ה' יתברך. וכך מרחיב הזוהר הקדוש (מתרגם): "אוי למי שבא לפתות לרבונו בלב רחוק, ולא ברצון, כמו שאמר (תהלים עח) 'ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו'. (שהרי) הוא אומר (שם כה) 'אלוף ה' נפשי אשא', ולא כל דבריו, אלא בלב רחוק, זה גורם עליו להסתלק מהעולם טרם שלא הגיעו ימיו, בזמן שאילן זה ומדת הדין, מחמת שאדם עושה מעשים בגופו, אך לבו במקום אחר] מתעורר בעולם לעשות דין. ולכן צריך אדם להדביק נפשו ורצונו ברבונו, ולא יבא אליו ברצון כוזב, משום שכתוב (שם קא) 'דבר שקרים לא יכון לנגד עיני'. מה זה 'לא יכון' בשעה שהוא מתקין עצמו לזה ולבו רחוק מן הקדוש ברוך הוא, קול יוצא ואומר: לא יכון לנגד עיני". עד כאן דבריו. הרי מכאן אנו רואים, שבאשר אדם עובד את ה' ללא כונת הלב, יש בוזה בחינה של שקר, שהרי עושה מעשה אחד ולבו בל עמו, וזה כמשקר, שמעשיו מעידים על קרבה אל ה' אבל לבו רחוק מה'. וזהו ענין השקר, שאומר דבר אחד אך אינו אמת. חותמו של הקב"ה אמת, ועל כן לא מקבל במחצתו אדם שעובד אותו בשקר. על כן צריך האדם להכין את לבו כראוי קדם שהוא נגש לעבודת ה' ואזי מתוך כונת הלב יעשה את המעשה או את הדבור ויעלה לפני הקב"ה לרצון.

לג. שלחן שמקצתו בספה ומקצתו בבית

היושב בספה, ושלחנו מקצתו בספה ומקצתו בתוך הבית, מתיר לו לאכל כשהוא יושב בספה, לפי שבאופן זה לא גזרו שמא ימשך אחר שלחנו.⁸⁶ על כן, סכה העשויה במרפסת קטנה, ואין אפשרות להכניס את כל השלחן אל תוך הספה, יזהר שמקצתו יהיה בתוך הספה [ועין הערה 87].

לד. מעלת הישיבה בספה

כל המקיים מצות סכה בעולם הזה, זוכה, שביציאתו מהעולם הזה, הקב"ה מסבף עליו ומגן עליו מכל מלאכי חבלה, שלא יזיקוהו.⁸⁸ מי שאינו מקיים מצות ישיבה בספה, מעיד על עצמו שאין לו חלק באמונת ישראל.⁸⁹

הזהיר במצות סכה לעשותה בתקונה, מבטח לו שלא תהיה מריבה בתוך ביתו כל אותה השנה.⁹⁰ ובוזהר הקדוש נאמר שכל מי שיושב תחת צל האמונה - הספה, מנחיל חרות לו ולבניו לעולמים, ומתברך ברכה עליונה. ומי שהוציא עצמו מצל האמונה - הספה, מנחיל גלות לו ולבניו חס ושלום.⁹¹ המקיים מצות סכה, כאלו נעשה שתף להקב"ה במעשה בראשית. והיגו בשמקיים את מצות הסכה פהלכה ונהוג בה בקדשה.⁹²

עוד אמרו כ'ל מי שמקיים מצות סכה בעולם הזה, הקדוש ברוך הוא מושיבו בסכתו של לוייתן לעתיד לבוא.⁹³ הקב"ה יזכנו לזה במהרה אמן כן יהי רצון.

מקורות והערות

השיושב בסוכה מתקדש ומטהר גופו, והוא תיקון לברית המעור ולברית הלשון.
 90. כף החיים שם אות י' בשם היפה ללב.
 91. זוהר פרשת אמור הובאו דבריו בכף החיים שם וזה לשונו: 'וכל מאן דיתיב תחת צילא דמהימנותא אחסין חירו ליה ולבניו לעלמין, ואתברך ברכתא עילאה, ומן דאפיק גרמיה מצילא דמהימנותא אחסין גלותא ליה ולבניו'.
 92. ס' תרל"ט בבאר היטב ס"ק א' בשם המהר"ו.
 93. ילקוט שמעוני פרשת אמור אות תרכ"ג וכשנפרדים מהסוכה נוהגים להתפלל על ענין זה: 'יהי רצון וכו' כשם שקיימתי וישבתי בסוכה זו, כן אזכה לשנה הבאה לישב בסוכה של לויתן' - ס' תרס"ז ברמ"א בשם הכלבו [ויש סידורים בהם הנוסח שונה מעט].

86. שם במ"ב ס"ק ו'.
 87. בשעה"צ שם ס"ק ו' כתב שלדעת החיי אדם אפילו אם רוב השולחן בבית ועומד בסוכה רק טפח מן השולחן, מותר, משום שדי בזה שיש שולחן טפח. אולם בשם הברכי יוסף כתב שדווקא אם רוב השולחן עומד בסוכה נאפילו מעט יותר מחצין, הרי זה מותר. ועיין בכף החיים שם אות י"א שהביא דעות אלו, ודעת הע"ה שצריך רוב הנראה לעיניים. ובכל אופן, אם גדלו של השולחן הוא רק טפח, וכולו בתוך הסוכה, מותר לאכול עליו.
 88. תיקוני זוהר תיקון ע' דף קל"ב ע"א מובא באלף המגן הלכות סוכה סעי' כ"ג ובכף החיים ס' תרכ"ה אות ח'.
 89. אלף המגן הלכות סוכה בקונטרס אחרון ס"ק כ"ב בשם התולעת יעקב. והביא עוד בשם הספרים הקדושים